THE REFLECTION OF XENISMS WITH ENGLISH ETYMOLOGY INTO SPORTING DOMAIN

Hriban Mihaela
Lecturer, PhD., „Vasile Alecsandri" University of Bacău

Abstract:Languageisa "living body" into a continuous movement by means of words and structures that we borrow from different languages. We try to bring into light the manner in which borrowings that have English Etymon are going to influence our Romanian lexis. In this way, we choose different examples from sporting newspapers in order to reveal the phonetical adaptation, the morphological and the semantic evolution or involution of English words into our lexis. We know that sporting domain is into a continuous enrichment of words that have different origins, especially: English one. Our purpose is to reveal the manner in which English words from sporting language are going to influence Romanian vocabulary and to bring into light the consequences of the English influence upon Romanian lexis. We select, from different sporting contexts, words that have unique and multiple etymology and analyse them into Romanian from different linguistic viewpoints: phonetic, morphologic, semantic and stylistic.

Keywords: lexis, influence, adaptation, evolution, sporting language

Limba română se află într-un proces continuu al achiziţiilor lexematice, în sensul că unităţi lexicale ce au diferite origini pătrund în lexicul limbii române, îmbogăţindu-l prin sensuri, structuri lexematice şi semnificaţii ale acestora. În acest scop, am selectat din ziare sportive şi anume: „Gazeta Sporturilor", cuvinte ce au origine engleză, pe care le analizăm pe nivelurile limbii române pentru a observa dacă acestea se adaptează fonetic, se încadrează morfologic şi sunt asimilate în limba română, în procesul comunicării.

d.e.$_1$ „Cel mai dezechilibrat (duel) e cel mai recent, finala de la Cincinnati, acolo unde Simona a ratat *startul*, s-a blocat complet în faţa unei Muguruza hotărâte şi a smuls doar *un game*"[1].

Alături de anglicismul *start*[2], ce are etimologie engleză, identificăm şi anglicismul *game*:

▪ *ghem*/*game* /gheim/ – „s. n. (sport) etapă de joc care constituie o subdiviziune a *setului* în cadrul unei partide de tenis". (< engl. *game*), cf. **MDN**[3], s.v. *game*.

▪ *ghemaveráj* – „s.n. raportul între ghemurile câştigate de cei doi jucători într-o partidă de tenis". (< engl. *game average*), cf. **MDN**, s.v. *game average*.

În *Dicţionarul de anglicismeeuropene* (**DEA**), de Manfred Görlach, termenul *game* înregistrează acelaşi sens pe care îl putem identifica în **MDN**.

Din punct de vedere fonetic, constatăm că anglicismul *game* se încadrează normei fonetice în limba română. Morfologic, *game* este un substantiv comun, de genul neutru (*θ* – *uri*), ce, contextual vorbind, poate fi articulat atât cu articolul nehotărât ***un***: „...şi a smuls doar *un* game", cât şi cu articolul hotărât enclitic -***l***: „ghému***l*** – game-u***l***", pl. *ghém**uri** – game-*

[1] „Gazeta Sporturilor", joi, 7 iunie 2018, p. 18.
[2] Mihaela Hriban, *Abordări lexematice engleze în limba română*, Editura „Pim", Iaşi, 2011, p. 211. Să se vadă, în acest sens, analiza pe nivelurile limbii române a anglicismului *start*.
[3]Florin Marcu, *Marele dicţionar de neologisme* (**MDN**) Editura „Saeculum Vizual", Bucureşti, 2008.

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)

uricf. **DOOM$_2$**[4], s.v. („Sau Samantha Stosur, căreia i-a lăsat doar două game-***uri*** în turul al 3-lea”[5].)

Semantic, sensul cuvântului *game* este asimilat în română. De la unitatea lexicală *game*, în limba română, prin derivare cu sufixul *-averaj*, se formează cuvântul *ghemaveráj*.

d.e. „**Halep este calificată astfel în urma unui *ghemaveraj* favorabil în grupa roşie de la Singapore**[6]”.

d.e.$_2$ „Singura victorie a româncei, obţinută în condiţiile zgurii rapide, ***indoor***, de la Stuttgart, arată însă că nu este vorba despre un război pierdut, ci doar de câteva bătălii[7]”.

▪ ***indoor*** – „/indor/ adj. inv. (despre competiţii sportive) care se desfăşoară în sală, pe teren acoperit”. (< engl. *indoor*) cf. **MDN**, s.v.

▪ ***indoor*** – adj. [pron. *indór*] (-door) adj. inv. cf. **DOOM$_2$**, s.v.

▪ ***indoor***(***s***) – adj. „Acest cuvânt este folosit în structuri compuse de genul: ***indoor*** *sports* (spor de interior) şi cunoaşte popularitate atât în domeniul modei, cât şi în cel al sportului”. cf. **DEA**, s.v.

Cuvântul ***indoor*** este împrumutat din limba engleză, are etimologie unică şi s-a adaptat în română sub aceeaşi formă grafico-sonoră cu a limbii engleze, de unde a fost realizat împrumutul. Cuvântul se numeşte xenism.

Morfologic, lexemul ***indoor*** este un adjectiv invariabil, iar semantic, sensul din limba engleză este asimilat în limba română: joc sportiv, joc de interior.

d.e.$_3$ „Când Muguruza e în zonă însă, când serveşte bine şi ia mingea repede, direcţionând-o tare şi decisiv, puţine adversare îi pot face faţă. Poate confirma acest lucru inclusiv Serena Williams, poate cea mai puternică jucătoare din istorie, învinsă în minimum de ***seturi*** în finala de la Roland Garros 2016 de iberică”[8].

▪ ***set*** s. n. **1.** „parte a unui meci de tenis, volei etc. determinată de obţinerea unui anumit număr de puncte”. **2.** „ansamblu de piese, de instrumente de acelaşi fel sau deosebite, într-o anumită muncă sau exploatare; garnitură”. ▪ „ansamblu de obiecte de îmbrăcăminte confecţionate din acelaşi material, care se poartă împreună”. ▪ „~ de cromozomi = totalitatea cromozomilor cu care contribuie unul din genitori la formarea zigotului”. **3.** „unitate de măsură tipografică, de 0,019598” (< engl. fr. *set*), cf. **MDN**, s.v.

▪ ***set***, s. n. ***seturi***, cf. **DOOM$_2$**,s.v.

▪ ***set*** − „cuvânt împrumutat în română, din limba engleză, prin împrumut direct, iar, prin filieră indirectă, cuvântul ***set*** este asimilat în română, din limba franceză”. Cuvântul a intrat în română la începutul secolului al XX-lea, trecând prin filieră franceză şi, în **DEA**, sunt prefigurate următoarele sensuri, pe care lexemul ***set*** le are: **1.** „colecţie de instrumente, vase de porţelan”; **2.** „două piese care se potrivesc atât în formă, cât şi-n culoare”; **3.** „o succesiune de game-uri (tenis)”; **4.** „cadru care include mobilă de scenă pentru o piesă de teatru sau pentru un film”; **5.** „o succesiune de cântece interpretate în jaz sau în muzica pop”; **6.** „o împletitură (de rafie etc.) pe care se aşază vesela fierbinte pentru protejarea mesei etc.”, cf. **DEA**, s.v. Se observă că numărul mare de sensuri, pe care le are lexemul ***set***, este redus, în mod propriu-zis, la trei sensuri (1, 3 şi 6), care sunt cele mai uzuale în lexicul limbilor europene.

Fonetic, lexemul ***set*** este asimilat în română sub aceeaşi formă grafico-sonoră, asemănătoare limbii engleze, de unde a fost împrumutat cuvântul. Vorbim, în această situaţie,

[4] Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (**DOOM$_2$**), Editura „Univers Enciclopedic”, Bucureşti, 2005.
[5] „Gazeta Sporturilor”, joi, 7 iunie 2018, p. 18.
[6] https://sport.hotnews.ro/stiri-tenis-18362738-turneul-campioanelor-simona-halep-este-calificata-semifinale.htm.
[7] „Gazeta Sporturilor”, joi, 7 iunie 2018, p. 18.
[8] „Gazeta Sporturilor”, joi, 7 iunie 2018, p. 18.

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)

despre un ***xenism***. Din punct de vedere morfologic, lexemul ***set*** este un substantiv comun, de genul neutru în limba română. În limba engleză, lexemul ***set*** are mai multe sensuri, ce nu sunt asimilate în totalitate în română (vezi *supra***DEA**). Sensul nr. 3 din română nu este prefigurat în limba engleză, în **DEA**. Din punctul de vedere al formărilor structurilor lexematice, identificăm în **MDN**, substantivul compus prin aglutinare ***sétbol***: „s. n. minge la tenis, volei etc. servită către sfârşitul setului şi prin care unul din jucători poate câştiga setul respectiv". (< engl. *set-ball*). Ca unitate sinonimică lexemului ***sétbol***, menţionăm cuvântul ***mécibol***, de asemenea, format în română, prin aglutinarea elementelor componente: (< engl. *match ball*) cf. **MDN**, s.v.

d.e. „Câteva mingi inteligent plasate de Vişoveanu peste blocul alor noştri, atacurile bune ale lui Silaghi, dar mai ales seria serviciilor puternice ale lui Lung cu care a amendat visătoarea apărare a gazdelor şi finalul a devenit unul echilibrat: 22-18! Cu mai multă atenţie, jucătorii din Buzău îşi impun jocul şi, după ce irosesc trei ***setboluri*** consecutive, Pavel aduce punctul de 1-0 în tabăra Constamului"[9].

d.e.$_3$ „Primul an cu Darren Cahill antrenor ***full time***".

▪ ***full-time*** /fúl-taime/ adj. inv., adv. „cu normă întreagă" (< engl. *full-time*). cf. **MDN**, s.v.

▪ ***full-time*** (angl.) „[*time* pron. *taïm*] adj. invar., adv. cf. **DOOM$_2$**, s.v.

Anglicismul ***full time*** se adaptează în limba română în aceeaşi formă grafico-sonoră cu limba engleză de unde a fost împrumutul realizat. Cuvântul este un *xenism*. Din punct de vedere morfologic, xenismul ***full-time***, în contextul dat, este un adjectiv invariabil ca parte de vorbire.

d.e.$_4$ ***Breakthrough*** year – „aşa se spune în engleză, un termen greu de tradus în română. Anul în care Simona Halep şi-a recuperat jocul în forma sa pură, crudă, puţin prelucrată"[10].

Anglicismul ***breakthrough*** este, de asemenea, un xenism. El nu este inserat nici în **MDN**, de Florin Marcu, nici în **DEA**, de Manfred Görlach, dar este folosit destul de frecvent în presa sportivă.

d.e.$_5$ „Novak Djokovic, fostul număr unu mondial, va participa la turneul pe iarbă de la Queen's Club, programat săptămâna viitoare la Londra, după ce acceptat un ***wild-card*** oferit de organizatori, sporindu-şi astfel şansele de a evoluala Wimbledon, informează agenţia Reuters"[11].

Ce este însă un ***wild-card***?

În conformitate cu wikipedia.org, „în sport, un ***wild card*** (ortografiat şi **wildcard** sau **wild-card**) este, în general, un drept extraordinar de participare la o competiţie acordat unui sportiv sau unei echipe care nu s-a calificat pe cale normală".

Xenismul ***wild-car*** nu este inserat nici în **MDN**, nici în **DOOM$_2$**. Acesta este utilizat în jocurile sportive: atletism, tenis, înot, judo, tir cu arcul, badminton.

Iar, pentru că în lumea sportului, zilele acestea, s-a tot vorbit despre titlul de Mare Şlem, pe care Simona Halep l-a obţinut la Roland Garros, punem în discuţie anglicismul ***şlem***:

• ***şlem*** – „s. n.**1.** (*tarot*, *bridge* etc.) reuniune a tuturor levatelor dintr-un campionat". **2.** „marele ~ = situaţie în care un tenismen câştigă, în cursul aceluiaşi an, cele patru mari concursuri internaţionale de tenis". (< fr. *chelem*, germ. *Schlemm*), cf. **MDN**, s.v.

DEA precizează faptul că termenul ***şlem*** [ʃlem] a intrat în lexicul limbii române începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prin filieră atât franceză, cât şi germană,

[9] http://www.sansabuzoiana.ro/sport.html?aid=17514.
[10] „Gazeta Sporturilor", marţi, 12 iunie 2018, anul 95, numărul 137, p. 6.
[11] https://sport.hotnews.ro.

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)

iar sintagma ***grand slam*** a pătruns în limba română, începând cu sfârşitul secolului al XX-lea şi începutul secolului al XXI-lea, fiind tradusă ***marele şlam***.

d.e.$_6$ „Şi a trebuit să vină zgura, apoi Roland Garros-ul pentru a mai împlini un vis. Titlul de ***Mare Şlem***, atât de aşteptat, a sosit”[12].

În **DER**[13], termenul ***şlem*** (-**muri**) este un substantiv neutru, ce are semnificaţia: „capot, avantaj la jocul de bridge”. Englezescul ***slam***, cunoscut vorbitorilor de limba engleză, a fost împrumutat şi asimilat în engleză, din fr. ***chelem***, cf. **DER**, s.v. ***şlem***.

Un alt ***xenism*** este ***shakedown*** întâlnit în competiţiile sportive, ce implică raliuri, nave, avioane etc. De această dată, punem în discuţie Raliul Moldovei Bacău, din 15 iunie 2018, competiţie în care **d.e.$_7$**: „Simone Tempestini a fost cronometrat în 2:20:0 şi a fost cel mai rapid în ***Shakedownul*** Raliul Moldovei Bacău”[14].

Xenismul nu este prevăzut nici în **MDN**, nici în **DEA** şi nici în **OALD**[15]. În dicţionarul online englez-român, de pe site-ul **www.hallo.ro**, xenismul ***shakedown*** are ca structură explicativă sensul: „probă finală (a navei, a avionului, în acest caz, a maşinii)”, printre multe alte explicaţii.

Un alt xenism identificat în presa sportivă este ***haters***:

d.e.$_8$: „Simona Halep a câştigat Rolad Garros. Unde sunt acum ***haterii*** Simonei? Cum a spulberat Halep toate criticile”[16].

Lexemul ***hater*** a fost împrumutat din limba engleză: < engl. (to) ***hate***. Termenul nu este inserat nici în **MDN** şi nici în **DOOM$_2$**, dar în **SOEDHP**, cuvântul***hater*** [hei-tə^r] ME. [f. HATE v. + -ER] are următoarea explicaţie: „referitor la cineva care urăşte”. Chiar în articolul din „Gazeta sporturilor”, termenul ***hater*** este explicat în calitate de „contestatar”:

d.e. „Halep e primul român care câştigă un turneu de Mare Şlem după 40 de ani! Este momentul în care toţi ***contestatarii*** ei sunt reduşi la tăcere. Halep, lider mondial incontestabil, a spulberat acum toate criticile”[17].

d.e.$_9$ „Andrea Petkovic, mesaj dur după victoria Simonei Halep: «Pentru toţi ***haterii***: să vă înghiţiţi cuvintele»”[18]!

În exemplul de mai sus, observăm faptul că, din punct de vedere morfologic, lexemul *hater* se adaptează nivelului morfologic al limbii române, şi anume: desinenţa [-i]$_1$ este marcă a pluralului în limba română, iar [i]$_2$ este articol hotărât enclitic.

În procesul achiziţiilor lexematice, cuvinte cu sensuri noi şi cu etimologii unice sau multiple pătrund în vocabularul limbii române, îmbogăţindu-l. Lexemele se specializează unui domeniu de referinţă: sportiv, cinematografic, informatic, vestimentar, gastronomic etc., schimbându-şi, astfel, domeniul aplicabilităţii: din unităţi lexicale ce, incipient, păreau încadrabile într-un lexic comun, treptat, în procesul comunicării, acestea se detaşează, devenind cuvinte ale unui lexic specializat, cum, de altfel, este cel sportiv, aflat în analiză.

Cuvintele selectate atât din presa online, cât şi din „Gazeta Sporturilor” sunt xenisme: unele din ele cum sunt: ***breakthrough***, ***hater***, ***shakedown***, ***wild-card*** nu sunt nici măcar

[12] „Gazeta Sporturilor”, marţi, 12 iunie 2018, numărul 137, p. 7.
[13] Alexandru Ciorănescu, *Dicţionarul etimologic al limbii române* (**DER**), Editura „Saeculum I.O.”, Bucureşti, 2002.
[14] https://adevarul.ro/life-style/auto/raliul-moldovei-bacau-simone-tempestini-mai-rapid-shakedown (15 iunie 2018, ora: 14.57).
[15] S. A. Hornby, *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (**OALD**), Sixth Edition, Oxford University Press, United Kingdom, 2000.
[16] https://www.gsp.ro/sporturi/tenis/simona-halep-a-castigat-roland-garros-video-unde-sunt-acum-haterii-simonei-cum-a-spulberat-halep-toate-criticile-541469.html (19 iunie 2018, ora: 10.00).
[17] https://www.gsp.ro/sporturi/tenis/simona-halep-a-castigat-roland-garros-video-unde-sunt-acum-haterii-simonei-cum-a-spulberat-halep-toate-criticile-541469.html (19 iunie 2018, ora: 10.10).
[18] https://sport.hotnews.ro (19 iunie 2018, ora: 10.37).

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)

introduse în *Marele dicţionar de neologisme* [2008], de Florin Marcu, ele fac parte din domeniul sportiv, fiind specializate unui anumit gen de sport. De exemplu, xenismul ***game*** este specific jocului de tenis, xenismul ***set*** este utilizat atât la jocul de tenis, cât şi în cel de volei, xenismul ***shakedown*** este folosit în competiţiile sportive dintre nave, avioane, autoturisme etc., xenismul ***slam*** este identificabil în structura ***mare şlem***/***slam***: **d**.**e**. titlul de ***Mare Slam***.

Xenismele selectate în vederea elaborării acestui articol au etimologie unică (< engleză), doar sintagma ***Mare Slam*** este împrumutată în limba engleză, prin filieră indirectă, şi anume: < fr. ***chelem*** şi < germ. ***Schlemm***.

Limbajul sportiv este inclus în categoria limbajelor tehnico-profesionale, care constituie subiectul de cercetare al multor lingvişti, deoarece aceste tipuri de limbaje sunt importante, iar „de justeţea terminologiei depinde înţelegerea corectă a problemelor tehnice şi posibilitatea comunicării dintre specialişti”[19].

Detaşându-se de lexicul comun, limbajul sportiv devine un limbaj specializat şi, totuşi, accesibil atât prin diversitatea tipologiei sporturilor existente actualmente, cât şi prin publicul doritor de spectacol sportiv. Menţionăm faptul că limbajul sportiv găseşte similitudini cu alte stiluri funcţionale ale limbii române, şi anume: stilul tehnico-ştiinţific, stilul publicistic şi, în anumite circumstanţe, chiar cu stilul beletristic, prin evidenţierea caracterului artistic al faptelor de limbă comunicate atât cititorului, cât şi auditorului. Prin caracterul tehnic al sportului, în general vorbind, limbajul sportiv se apropie de stilul tehnico-ştiinţific. Terminologia sportivă oferă cititorului exemple de tehnicitate, reflectate în simbolistica cifrelor, utilizarea abrevierilor, folosirea împrumuturilor de cuvinte ce aparţin domeniului tehnic sau existenţa unei terminologii tehnice propriu-zise. Alte trăsături, pe care le-am mai putea identifica în cadrul scrierilor sportive, ar fi: exprimarea eliptică ca semn al limbajului colocvial-familiar, exprimarea figurată, limbajul personal, nereţinut, chiar bombastic, sinonimia expresivă cu efect stilistic, toate acestea apropie scrierile sportive atât de stilul publicistic, cât şi de cel al literaturii artistice. Deşi s-a tot scris şi încă se mai scrie despre limbajul sportiv, acesta are unele caracteristici, pe care nu le putem identifica la celelalte stiluri funcţionale ale limbii române. Limbajul sportiv foloseşte, însă, caracteristici ale celorlate stiluri în limba română, pe care le împleteşte într-o manieră nouă, inedită şi particulară. Specificăm faptul că putem vorbi despre limbajul sportiv ca despre un limbaj cu particularităţi proprii, cu limite bine definite, cu o structură independentă. Sportul îşi conturează individualitatea începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, moment în care el pătrunde, cu atât mai mult în viaţa socială şi solicită atât pe sportivi, cât şi pe cei care îl privesc, adresându-se, astfel, ambelor părţi şi, ca orice formă de activitate umană, sportul a avut nevoie de modalităţi de exprimare şi de adresare proprii şi, astfel, asistăm la procesul de constituire a terminologiei sportive.

BIBLIOGRAPHY

I. DICŢIONARE:

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române* (**DOOM$_2$**) Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Editura „Univers Enciclopedic”, Bucureşti, 2005.
Ciorănescu, Alexandru, *Dicţionarul etimologic al limbii române* (**DER**), Editura „Saeculum I.O.”, Bucureşti, 2002.

[19] Al. Graur, *Unele probleme ale vocabularelor profesionale* în „Limba română”, (II), nr. 6/1953, p. 23.

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)

Görlach, Manfred, *A Dictionary of European Anglicisms* (**DEA**), Oxford University Press, 2005, în format electronic.
Hornby, S., A., *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (**OALD**), Sixth Edition, Oxford University Press, United Kingdom, 2000.
Little, William + *et. al.*, *The Shorter Oxford English DictionaryonHistorical Principles* (**SOEDHP**), vol. I-II, Oxford University Press, Great Britain, 1973.
Marcu, Florin, *Dicţionar actualizat de neologisme* (**DAN**), Editura „Saeculum I. O.", Bucureşti, 2013.

II. BIBLIOGRAFIE CRITICĂ:

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Gramatica limbii române* (**GALR**), vol. I-II, Cuvântul/Enunţul, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.
Hriban Mihaela, *Limba română. Limba engleză. Privire comparativă*, Editura „Pim", Iaşi, 2015.
Hriban, Mihaela, *Abordări lexematice engleze în limba română*, Editura „Pim", Iaşi, 2011.
Hristea, Theodor, *Sinteze de limba română*, Editura „Albatros", Bucureşti, 1984.

III. SURSE ONLINE:

www.gsp.ro
www.hallo.ro
https://sport.hotnews.ro/stiri-tenis-18362738-turneul-campioanelor-simona-halep-este-calificata semifinale.htm.
http://www.sansabuzoiana.ro

IV. REVISTE:

„Gazeta Sporturilor", joi, 7 iunie 2018, nr. 133 (www.gsp.ro).

BDD-A28263 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:56:45 UTC)